

UVODNE BESEDE

Spoštovani bralci!

Spet smo za vas pripravili novice, saj je od zadnjih minilo že nekaj mesecev. V prvem delu glasila lahko preberete o aktivnostih, ki jih je izvedlo društvo, zatem je še nekaj usmeritev za delo društva v prihodnjih mesecih.

Pišemo o mnenjih in predlogih za spremembo Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki smo jih poslali na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Poročamo o delu Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih.

Opisujemo delo članov Komisije za mednarodno dejavnost ADS v tem letu. Seznanjamo vas o generalni skupščini EAEA 2014 in zaključni konferenci projekta OED. Preberete lahko vabilo na pilotsko izvedbo programa Inkluzivno izvajanje izobraževanja. Na koncu povzemamo aktualne novice iz glasila UTŽO.

Prijazen pozdrav v imenu uredniškega odbora.

Mag. Darja Zorko Mencin, odgovorna urednica (darja.zorko@gmail.com).

PREGLED DEJAVNOSTI ADS V ZADNJIH MESECIH

- Izpeljali smo večino aktivnosti, ki smo jih napovedali v zadnji številki naših novičk.
- Objavljamo zapisnik dogajanja na letni skupščini ADS 13.maja 2014. Razveseljivo je, da se je skupščine tokrat udeležilo lepo število naših članov,

kar je posebej pomembno, saj je pred skupščino potekala strokovna razprava o spremembi 4. člena ZOFVI, ki opredeljuje javno mrežo v izobraževanju odraslih. Zaradi različnih mnenj, ki so se oblikovala med razpravo smo imenovali posebno delovno skupino, ki je pripravila mnenje ADS ,o spornem členu in ga v posebnem pismu poslala na MIZŠ. **Dopis lahko preberete v tej številki ADEES.**

- Poseben sestanek, na katerega so povabili vse asociacije za izobraževanje odraslih, tudi ADS, so organizirali v juniju ,v zvezi s predlaganim členom ZOFVI tudi v Skupnosti za IO na srednjih šolah. Ker se sestanka nismo mogli udeležiti, so nam posredovali zapisnik, iz katerega je razvidno, da so sprejeli kompromisni predlog, ki ne rešuje celostno vprašanja javne mreže v izobraževanju odraslih in ga zato v ADS ne moremo podpreti. Predlog sprememb ZOFVI in posredno tudi javne mreže v izobraževanju odraslih ostaja tako naloga nove vlade.
- Aktivni smo bili tudi na nekaterih področjih dejavnosti ADS (po starem v »komisijah«). Sestali smo se člani, ki nas zanima mednarodna dejavnost ADS. Področje bo še naprej vodila Zvonka Pangerc Pahernik. **Pripravili smo načrt dela, ki ga objavljamo.** K sodelovanju vabimo vse člane društva, ki bi še želeli sodelovati na tem področju.
- Na področju, kjer se ukvarjamo z inkluzijo udeležencev s posebnimi potrebami v izobraževanje odraslih, so pod vodstvom Maje Povše še vedno zelo dejavni. Tokrat **objavljamo vabilo na pilotsko izvedbo programa Inkluzivno izvajanje izobraževanja** odraslih za udeležence s posebnimi potrebami, ki ga bomo izvedli v prvi polovici oktobra letos. Program je namenjen zlasti tistim organizacijam za izobraževanje, ki v svoje programe vključujejo tudi odrasle udeležence s posebnimi potrebami. Program je pripravljen po posameznih vsebinskih modulih in bo predvidoma v celoti izveden v letu 2015.
- Za dejavnosti, ki smo jih prijavi v ADS za sofinanciranje na MIZŠ, so nam odobrili v letu samo 7200 EUR, manj kot smo načrtovali. Temu primerno bomo morali določiti

prioritetne naloge, ker odobrena sredstva ne zadostujejo za realizacijo vseh predvidenih aktivnosti.

Med prijavljenimi aktivnostmi naj poudarim:

- Nadaljevanje priprave monografije »Spomini slovenskih andragogov«, nosilka naloge je dr. Petra Javrh
- Organizacijo že omenjene predstavitve programa »Inkluzija udeležencev s posebnimi potrebami v izobraževanje odraslih«, nosilka je Maja Povše s strokovnimi sodelavci
- Pripravo konference o izobraževanju odraslih, v kateri bi sodelovala društva izobraževanje odraslih iz držav nekdanje Jugoslavije, nosilka naloge Ida Srebotnik, v sodelovanju z zvezami in društvi za IO
- Organizacija fokusne skupine z nekaterimi slovenskimi župani o problematiki IO, nosilka naloge je Olga Drogenik
- **Kaj še pripravljamo v jesenskih mesecih?**
 - Če bo odziv in interes med našimi člani, načrtujemo konec **septembra enodnevno strokovno ekskurzijo v Idrijo in okolico**, z ogledom številnih znamenitosti, ki bi jo organizirali na pobudo naše članice Sonje Klemenčič in z njeno pomočjo.
 - Dne **28. oktobra** vas vabimo na predavanje zanimivega gosta iz Avstralije dr. Barryja Goldmana, ki se ukvarja z izobraževanjem v skupnostih. Posebno pozornost pa posveča ciljni skupini starejših moških v izobraževanju. Vprašanje, s katerim so se ukvarjali tudi v projektu, ki ga je koordinirala dr. Sabina Jelenc. Predstavljen je bil na zaključni konferenci maja letos.
 - Še bolj se bomo potrudili, da bi oživila dejavnost tudi na nekaterih »zaspanih« področjih dejavnosti ADS in da bi spodbudili k sodelovanju še več naših članov.
 - Pomlajujemo članstvo ADS in si prizadevamo, da bi se nam pridružilo več mladih andragoških delavcev.
 - Radi bi popestrili in preoblikovali našo spletno stran, zato ste vabljeni k sodelovanju vsi člani, ki imate znanje, izkušnje in ideje na tem področju.
 - Pripravljamo več zanimivih izobraževalnih dogodkov, o katerih boste pravočasno obveščeni in upamo, da bo udeležba vsaj tolikšna, da jih bomo lahko tudi izvedli.
 - Izteka se prvo leto mojega predsedovanja v ADS in upam, da vas v novem vodstvu nismo preveč razočarali, saj si prizadevamo, da bi se v ADS odzivali na probleme v izobraževanju odraslih in istočasno tudi vsaj delno zadovoljili interese in želje naših članov. To nam lahko še bolj uspe le, če bo med nami dialog, pretok informacij in sodelovanje.

Želimo vam prijazne, umirjene in ne prevroče poletne dni!

Predsednica ADS, Ida Srebotnik (drustvoio@gmail.com).

MNENJE IN PREDLOGI ONEKATERIH PREDLAGANIH SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) so pripravili predlog o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju: ZOFVI). V javni obravnavi je do 26.5. 2014.

V predlogu MIZŠ v 4. členu predlaga spremembo in dopolnitev 12. člena ZOFVI v devetem odstavku, ki sedaj postane deseti odstavek in se glasi:

»Za opravljanje javne službe na področju izobraževanja odraslih se organizira javna mreža ljudskih univerz, ki mora omogočiti odraslim dokončanje osnovne šole, izobraževanje po javno veljavnih splošnih programih za odrasle ter svetovalno dejavnost za odrasle.«

V Andragoškem društvu Slovenije (v nadaljevanju: ADS) podpiramo prizadevanja MIZŠ, da se uredijo vprašanja javne službe in javne mreže v izobraževanju odraslih, ki so sedaj urejena pomanjkljivo. Po mnenju mnogih, ki delajo(mo) na področju izobraževanja odraslih, je predlog 4. člena sprememb in dopolnitev ZOFVI oblikovan pomanjkljivo, brez upoštevanja vse kompleksnosti javne službe in s tem javne mreže v izobraževanju odraslih. Ker so se zato pojavila zelo različna mnenja, tudi pri interpretaciji predlaganih sprememb, smo se v vodstvu ADS odločili, da smo 13.5. 2014 organizirali razpravo, ki se je je udeležilo več kot 25 članov ADS.

Sodelujoči člani na razpravi so predstavljali zelo različna področja izobraževanja odraslih: ljudske univerze, srednje šole, zasebne izobraževalne organizacije, fakultete, javne zavode, gospodarstva itd. Takšen sestav nam je omogočil, da smo lahko obravnavano vprašanje osvetlili z različnih zornih kotov, tudi z vidika različnih strokovnih in delovnih interesov. Razprava je bila tehtna in odprta, pokazalo se je, da na sami razpravi ne bo mogoče oblikovati enotnega stališča do predloga. Razprava je pokazala, da se sicer vsi razpravljavci zavedajo, da predlog spremembe in dopolnitve ZOFVI ne omogočajo celovite ureditve javne mreže v izobraževanju odraslih, saj jo omejuje na javno splošno izobraževanje (OŠ, javno veljavni programi splošnega izobraževanja odraslih) in svetovanje, kar je v nasprotju z opredelitvijo javnega interesa kot je zapisano v **Resoluciji o Nacionalnem programu za izobraževanje odraslih 2014-2020 (ReNPO 2014-2020)**. Razhajanja med razpravljavci so bila predvsem v tem, ali v tem trenutku opredeliti javno mrežo v celoti, ali se zadovoljiti z ureditvijo le dela te mreže, to je mreže ljudskih univerz kot sicer zelo pomembnih javnih zavodov s področja izobraževanja odraslih.

Glede na to smo po razpravi imenovali posebno delovno skupino, ki je bila zadolžena, da ponovno pretehta vse predloge, izražene v razpravi in tudi po glasovanju opredeljeno večinsko stališče ter pripravi mnenje Andragoškega društva Slovenije.

Kljub poglobljeni strokovni razpravi in analizi pravnih in strokovnih podlag, pregledu strateških dokumentov, ki urejajo področje izobraževanja odraslih, ter po presoji praktičnega stanja na izvajalski strani, delovna skupina ni uspela oblikovati usklajenega predloga.

Večinsko mnenje delovne skupine je naslednje:

Predlagana opredelitve javne službe na področju izobraževanja odraslih v 4. členu predloga sprememb in dopolnitev ZOFVI naj se glasi:

»Za opravljanje javne službe na področju izobraževanja odraslih se organizira javna mreža, ki jo sestavljajo ljudske univerze, enote za izobraževanje odraslih na srednjih šolah in koncesionarji. Javna mreža izobraževanja odraslih mora odraslim omogočati dokončanje osnovne šole, izobraževanje po javno veljavnih splošnih programih za odrasle in izobraževanje po drugih javno veljavnih programih za pridobitev prvega poklica na ravni do vključno pete stopnje Nacionalnega okvira kvalifikacij in infrastrukturne dejavnosti. Minister je dolžan razpisati koncesijo, če ni mogoče zagotoviti zgoraj navedene javne službe v skladu z normativi in standardi.«

Nekaj ključnih utemeljitev za predlog zagovornikov tako definiranega člena:

1. Morda obstajajo argumenti za ločevanje dejavnosti (izobraževalnih programov) med LU in srednjimi šolami, vendar tega ni smiselno urejati v ZOFVI, ki naj sistemsko umesti in opredeli javno mrežo za izobraževanje odraslih na način, ki bo odpirala, ne pa zapirala dostopnost in možnosti za izobraževanje odraslih. ZOFVI je krovni zakon in zato naj določa, kaj je javna služba in kdo je v javni mreži, ne pa tudi, kateri del javne službe se izvaja v posameznem delu javne mreže. To naj urejajo podzakonski akti, ker so bolj operativni in se lahko prilagajajo določilom vsakokratnih resolucij. Merila za postavitev mreže in razmestitve programov se urejajo s pravilniki, normativi... kot že sedaj določa 11. člen ZOFVI: **»Merila za postavitev javne mreže določi Vlada republike Slovenije ob upoštevanju števila in starosti otrok na določenem območju, specifičnosti poselitve, razvojnih posebnosti območja.«**

2. Vse ključne pravne podlage kot so: Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO), strateški dokumenti Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju (2011), Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih RS 2013-2020 (ReNPIO 2013-2020) in strokovne podlage, ki jih je pripravil Andragoški center Slovenije v Analizi mreže izvajalcev IO z vidika možnosti zadovoljevanja potreb prednostnih ciljnih skupin (ACS, 2010) temeljijo na pojmovanju **javnega interesa** kot osnovni **pravici vseh odraslih državljanov**, s poudarkom **na ranljivih ciljnih skupinah odraslih**. Javni interes pa država zagotavlja z **javno mrežo izvajalcev** programov in podpornih dejavnosti. Osnovni ustavni pravici do brezplačnega osnovnega izobraževanja kadarkoli v življenju je tako dodana še pravica do:

- 2.1 Pridobivanja in razvoja temeljnih možnosti in kompetenc preko javno veljavnih programov.
- 2.2. Informiranja, svetovanja in ugotavljanja ter vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj in spretnosti.
- 2.3 Pravica do pridobitve prvega poklica (V Beli knjigi in EU je predlog za pridobitev vsaj štiriletne srednješolske izobrazbe). **Pridobitev prvega poklica za odrasle je določena v 24. členu Zakona o IO, do vključno V. stopnje pa v Beli knjigi, Analizi ACS (2010) in v ReNPIO 2013-2020 – drugo prednostno področje.**
- 2.4. Letno 40-urno splošno izobraževanje v programih, ki so namenjeni dvigu kulturnega in socialnega kapitala.
- 2.5. O dodelitvi koncesij pristojnega ministra, v drugem odstavku besedila, pa se predlagatelji navezujejo na pravno podlago iz 6., 10. in 74. člena ZOFVI.

3. Za predlog MIZŠ, da se v javno mrežo umesti samo svetovalna dejavnost, ki je vsekakor ključnega pomena za kakovost in učinkovitost IO, menimo, da je pomanjkljiv, saj v krovnem zakonu ni mogoče izbrati le ene od infrastrukturnih dejavnosti, ki jih določata ZIO in ReNPIO. Poleg tega predlog MIZK utemeljuje le potrebo po svetovanju (ne samo v ISIO) samo na LU, ne tudi drugje. Če bodo LU od javne službe izvajale splošno neformalno izobraževanje, potem obstaja večja potreba po svetovanju zgolj pri OŠ, PUM in UŽU, manj pa pri drugih programih, kjer je motivacija odraslih za izobraževanje večja (čeprav ne zanikamo potrebe tudi tu). Prav gotovo je potreben vsaj enak delež svetovanja tam, kjer se (bo) izvajalo poklicno izobraževanje – torej na srednjih šolah. Srednje šole za svetovanje odraslim nimajo nikogar; šolska svetovalna služba je usposobljena za drugo svetovanje, ne pa tudi za svetovalno delo z odraslimi (učna pomoč, izdelovanje OIN-ov, uvodni pogovori, konzultacije... več o tem glej v Kazalnikih

kakovosti IO, ACS, 2013), tudi ZOFVI njene vloge ne opredeljuje na področju izobraževanja odraslih.

Kot že povedano, pa v delovni skupini nismo prišli do povsem poenotenega stališča; manjši del članov/ic delovne skupine zagovarja drugačno stališče, ki ga zaradi korektnosti tudi navajamo:

Predlagana opredelitve javne službe na področju izobraževanja odraslih v 4. členu predloga sprememb in dopolnitev ZOFVI naj se glasi:

»Za opravljanje javne službe na področju izobraževanja odraslih se organizira javna mreža ljudskih univerz, ki mora omogočiti odraslim dokončanje osnovne šole, izobraževanje po javno veljavnih in drugih splošnih programih za odrasle ter podporne dejavnosti za kakovostno izobraževanje odraslih. Minister je dolžan razpisati koncesijo, če ni mogoče zagotoviti zgoraj navedene javne službe v skladu z normativi in standardi:«

Nekaj ključnih utemeljitev za ta predlog:

1. Ljudske univerze so edine organizacije za izobraževanje odraslih, saj so bile ustanovljene prav s tem namenom.
2. Z drugačno definicijo javne mreže bi LU ogrozile svoj obstoj, ki so ga gradile več desetletij.
3. Področje za izobraževanje odraslih je zelo raznoliko, zato je nabor programov in izvajalcev zelo velik. Država zato ne more zagotoviti vsem stalnega financiranja iz državnega proračuna, saj so sredstva za izobraževanje odraslih zelo omejena. Ljudske univerze so kot profesionalne organizacije za izobraževanje odraslih edine upravičene do teh sredstev.
4. Financiranje srednjih šol, ki se sicer tudi ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, naj se uredi v okvirih financiranja mreže srednjega in poklicnega strokovnega izobraževanja oz. mreže srednjih šol.

Vsa zgoraj navedena različna mnenja in argumenti so pokazali, da je zelo težko v tako kratkem času doseči soglasje, kompromis glede vprašanja javne mreže in definicije predlagane spremembe člena. Zato smo v vodstvu ADS mnenja, da tako pomembno vprašanje, kot je javna mreža v izobraževanju odraslih, zahteva daljši čas za razpravo, sodelovanje širše strokovne javnosti in iskanje celostnih rešitev, ki bi dosledno upoštevale vse zakonske podlage in strateške dokumente na področju izobraževanja odraslih, natančno določile tudi merila in kriterije, kdo, zakaj, kdaj in kako se lahko pod določenimi izpolnjenimi pogoji sploh umesti v javno mrežo, če želimo dolgoročno zagotavljati kakovost in profesionalnost v izobraževanju odraslih.

Zavedamo se, da želi MIZŠ vsaj deloma urediti povsem nerešeno vprašanje javne mreže IO in ta prizadevanja podpiramo. Prepričani smo, da je mogoče v tem okviru tudi upoštevati naš, širši predlog spremembe 4. člena. Tako bi se izognili temu, da bi prioriteto začasno rešili manjši, čeprav pomemben del organizacij v izobraževanju odraslih, kar LU vsekakor so pri uresničevanju javnega, in to nacionalnega interesa in interesa lokalnih skupnosti na področju splošnega neformalnega izobraževanja odraslih. Zviševanje izobrazbene ravni in pridobitev prvega poklica za ranljive skupine odraslih je izključno nacionalni javni interes in ga ni mogoče izključiti v prid delnemu urejanju javne mreže za IO.

V upanju, da bodo predlagatelji in zakonodajalec pretehtali in razmislili o zapisanem, Vas prav lepo pozdravljamo!

Predsednica ADS, Ida Srebotnik (drustvoio@gmail.com).

STROKOVNI SVET RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Pri mreži javnih zavodov v izobraževanju odraslih je še kar naprej nejasnosti...

Kakšna pa bo prihodnost mojstrskih izpitov?

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport je 19. junija, potekala 175. seja Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih (strokovni svet), ki je bila konstitutivna. Burno so razpravljali o mreži javnih zavodov v izobraževanju odraslih, ki ji bodo v prihodnje dodali še ostale programe izobraževanja odraslih. Nekateri člani strokovnega sveta so opozorili na spremembo deleža sredstev, ki je bil v preteklih dveh letih dodeljen izobraževanju odraslih v srednjih šolah ter ostalim izvajalcem izobraževanja odraslih, kot so na primer ljudske univerze. Ob tem se sprašujejo o upravičenosti dodeljenih sredstev, zato od predstavnikov ministrstva zahtevajo obrazložitev razdelitve sredstev ter pregledno in enotno metodologijo pri presoji o financiranju programov.

Člani strokovnega sveta so se na tokratni seji seznanili s Poročilom o delu na področju mojstrskih izpitov v letu 2013. Število kandidatov za mojstrski izpit iz leta v leto upada, vzrok za to je po mnenju nekaterih uvedba deregulacije poklicev. Sedaj je kandidatov tako malo, da sta izvajanje in kakovost tovrstnega izobraževanja že močno ogroženi. Poročilo zato državo poziva k razmisleku o deregulaciji posameznih poklicnih področij. Želijo si tudi finančne spodbude za kandidate mojstrskih izpitov, še zlasti brezposelne. Mojstrski izpiti bodo v prihodnje zopet pridobili pomembno mesto v izobraževalnem procesu, saj se pri nas zopet razmišlja o ponovni uvedbi sistema vajeništva, v teku je tudi prenova mojstrskih izpitov.

Upad števila kandidatov omenja tudi Letno poročilo o poklicni maturi 2013. Opažajo povečan obseg kandidatov s posebnimi potrebami za opravljanje poklicne mature, večjo uspešnost žensk ter udeležencev poklicnih tečajev. Tudi letos je največ kandidatov dokončalo programe ekonomski tehnik, predšolska vzgoja in zdravstvena nega, čeprav je trg dela že zasičen s tovrstnimi profili, saj zakon ne določa regulacije vpisov v izobraževanju odraslih. Poročilo opozarja tudi na težave z izpitnimi roki in maturitetnimi koledarji in poziva k preimenovanju kandidatov »drugi«, saj je potrebno ločiti dijake, osipnike ter odrasle v izobraževanju, da bi lahko dejansko ugotovili uspešnost odraslih v izobraževanju.

Strokovni svet je med drugim obravnaval tudi izobraževalni program Slovenščina kot drugi in tuji jezik, ki bo nadomestil program Slovenščina za tujce. Novi program ohranja tri ravni, osnovno, višjo ter raven odličnosti. Ravni so opisane bolj pregledno ter skladno z evropskim šest stopenjskim jezikovnim okvirjem. Strokovni svet je k programu podal soglasje, z nekaterimi pripombami, med njimi so vključitev števila članov izpitnih komisij, ponovni razmislek o dodeljenem številu ur za izvedbo programa ter bolj natančno določeni kadrovske pogoje za izvajalce programa.

Med drugim se je strokovni svet seznanil tudi s Poročilom o delu sveta za kakovost in evalvacije v letu 2013. Na področju evalvacije v izobraževanju pri nas strokovni svet sicer zaznava napredek, a hkrati se kaže, da so naloge sveta za kakovost in evalvacijo neuravnotežene, saj se ukvarja predvsem s programi izobraževanja otrok in mladine. Soglasno je potrdil tudi sprejete komisije strokovnega sveta in sklenil, da bo na eno izmed prihodnjih sej strokovnega sveta k razpravi povabil predstavnike ministrstev, ki sodelujejo pri realizaciji nacionalnega programa izobraževanja odraslih.

Špela Močilnikar (spela.mocilnikar@gmail.com).

MEDNARODNADEJAVNOST ADS V LETU 2014

Sestala se je skupina članov ADS za mednarodno sodelovanje. Delo bo še naprej koordinirala Zvonka Pahernik Pangerc, sodelovali bodo Dušana Findeisen, Hilda Dijak Vogrič, Špela Močilnikar, Zoran Jelenc in Ida Srebotnik. Vendar skupina vabi k sodelovanju tudi vse druge, ki bi vas to delo utegnilo zanimati!

Skupina je pregledala posamezne dokumente Evropskega združenja za izobraževanje odraslih /EAEA/, katerega član je tudi Andragoško društvo Slovenije. Zvonka Pahernik Pangerc v imenu Andragoškega centra Slovenije in Dušana Findeisen v imenu ADS in UTŽO sta izpolnili vprašalnik EAEA, namenjen izdelavi nacionalnih poročil (angl. Country Report). Vprašanja so se nanašala med drugim na pomembne nedavne inovacije v izobraževanju odraslih, na najbolj aktualna in pereča vprašanja, ki bi jih veljalo reševati z izobraževanjem odraslih. Pomembno vprašanje ostaja zaposlovanje oz. delo mladih, pa tudi starejših, vseh tistih skupin torej, ki si morajo delo ustvariti same, saj jih službe ne čakajo več! Razmisliti bo potrebno, kako z andragoškim znanjem (mentoriranje, didaktika, psihologija odraslih itd.) opremiti starejše izobražence, ki imajo znanje in izkušnje za prenos znanja na mlade. Vse večji problem je tudi odhod mladih izobražencev na delo v tujino. Za Slovenijo so ti mladi izgubljeni, medtem ko tujim državam in podjetjem prinašajo eksternalije (brezplačno dodano znanje, spretnosti itd.) Mladi se selijo tja, kjer je kognitivnih virov več in kjer se ponuja možnost zaslužka.

V skupini za mednarodno sodelovanje je bil govor tudi o organizaciji konference, nakateri bodo sodelovali izobraževalci odraslih in andragogi iz bivših jugoslovanskih republik. Konferenco bo sofinanciralo MIZŠ. K organizaciji in sodelovanju nameravamo povabiti tudi druge asociacije za izobraževanje odraslih: G.I.Z., DOIO, ZLUS in Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje. Še pred počitnicami bomo imenovali organizacijski in programski odbor, vzpostavili stike z organizacijami izobraževanja odraslih in posamezniki ter jih povabili k sodelovanju.

Zvonka Pangerc Pahernik je navzoče informirala o uspešnosti anketiranja kandidatov za evropske poslance. Ti, ki so se odzvali, so skrbno izpolnili vprašalnike EAEA o tem, kako nameravajo podpreti izobraževanje odraslih in kajmenijo, da je pri tem pomembno. Rezultati so objavljeni na spletnih straneh EAEA (<http://www.eaea.org/en/policy-advocacy/european-elections-2014.html>). Med vsemi državami smo bili pri anketiranju poslancev Slovenci zelo uspešni, saj smo od skupaj zbranih 22 odgovorov prispevali 5 (poleg 4 nosilcev list iz Danske, 6 iz Finske, 4 iz Nemčije, 2 iz Švedske in 1 iz Združenega kraljestva). Od 22 kandidatov jih je bilo kar 18 izvoljenih v nov Evropski parlament. EAEA se bo z njimi povezala in jih poskusila navdušiti za kampanjo, namenjeno razglasitvi Evropskega leta učenja odraslih.

Dušana Findeisen, Ida Srebotnik, Zvonka Pangerc Pahernik

GENERALNA SKUPŠČINA EAEA 2014 IN ZAKLJUČNA KONFERENCA PROJEKTA OED (OUTREACH, EMPOWERMENT AND DIVERSITYNETWORK)

BRUSELJ, 16. in 17. junij 2014

Evropsko združenje izobraževalcev odraslih (European Association for Adult Education – EAEA) je letos organiziralo generalno (letno) skupščino v Bruslju. Tudi tokrat je skupščino povežalo še z enim strokovnim dogodkom, in sicer z Zaključno konferenco projekta OED (Outreach, Empowerment and Diversity Network).

Obeh dogodkov se je udeležilo več kot 100 udeležencev iz 35 držav (predstavnikov članic in gostov). Iz Slovenije sem bil edini predstavnik in sem na skupščini zastopal ACS in Andragoško društvo Slovenije (ADS). Ker sem imel pooblastilo o zastopanju ADS, ki je tudi polnopravna članica EAEA, sem lahko glasoval na skupščini pri potrjevanju poročil in volil člane organov EAEA.

Ponedeljek, 16. junij 2014 - Zaključna konferenca projekta OED (Outreach, Empowerment and Diversity Network):

Uvodoma je vse prisotne pozdravila in predstavila program zaključne konference generalna sekretarka EAEA, **Gina Ebner**. Sledil je nagovor predsednika Upravnega odbora EAEA **Pera Paludana Hansena**. V svoji uvodni predstavitvi je Per Paludan Hansen poudaril pomembno

vlogo EAEA v različnih evropskih projektih in poleg projekta OED izpostavil še pomembno vlogo EAEA in pomembnost rezultatov v projektih PIAAC in BeLL. Upravni odbor EAEA pa se je odločil, da bo pričel s promoviranjem in lobiranjem zamisli, da bi Evropska komisija razglasila za evropsko leto 2017 ali 2018 področje izobraževanja odraslih pod naslovom »The joy of Learning«. Finski minister za izobraževanje je že sprejel vlogo ključnega lobista in promotorja te ideje.

Gina Ebner je predstavila projekt OED, ki ga je koordinirala EAEA. V partnerstvo je bilo vključenih 16 organizacij iz 14 držav. Ključni cilj projekta je bil povezovanje in kombiniranje aktivnega državljanstva in socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin odraslih s poudarkom na priseljencih, Romih, manjšinah. Analizirali so primere dobre prakse in zbrali kar 28 primerov dobre prakse iz različnih držav. Ocenili in analizirali so stanja na področju strategij informiranja, svetovanja, doseganja in vključevanja teh skupin v učenje in izobraževanje ter vključevanja učecil se odraslih v vse procese pred izobraževanjem, med njim in po njem. Pripravili so tudi metodološka izhodišča in smernice za izobraževalce odraslih za delo na tem področju za te ciljne skupine. Izdelali so še priporočila za oblikovalce politik pri vključevanju marginalnih ciljnih skupin odraslih in za njihovo vlogo v VŽU.

Sledilo je delo v sedmih različnih skupinah, v katerih smo obravnavali posamezna strokovna področja in primere dobrih praks, ki so bili sestavni del OED projekta. Delo je potekalo tako, da smo udeleženci v manjših skupinah krožili med posameznimi točkami. Koordinatorji so nam najprej predstavili primere dobre prakse oziroma stališča, priporočila in rezultate projekta na posameznih strokovnih področjih (kakovost, temeljne zmožnosti, promocija, doseganje ciljnih skupin, partnerstva...). Nato smo na podlagi krajših razprav pripravili še dodatna priporočila, mnenja, predloge ali pobude.

Program je zaključila panelna razprava, ki jo je moderiral **Mark Ravenhall**, raziskovalec v NIACE. V panelni razpravi so sodelovali:

- **Paul Holdsworth**, vodja Sektorja za izobraževanje odraslih in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje v Generalnem direktoratu za izobraževanje in kulturo (DG EAC) pri Evropski komisiji,
- **Ji-Eun Chung**, politična analitičarka v Direktoratu za izobraževanje in zmožnosti v OECD,
- **Joyce Black**, namestnica direktorja na področju razvoja in raziskav v NIACE,
- **Gina Ebner**, generalna sekretarka EAEA.

Vsak od govorcev je predstavil svoj pogled in stališča na stanje in priporočila za nadaljnji razvoj na področju izobraževanja in vključevanja ranljivih ciljnih skupin odraslih v VŽU z vidika področja, ki ga strokovno pokriva. **Paul Holdsworth** je opozoril na rezultate raziskave PIAAC, problem motivacije in participacije. Saj kar 20% odraslih ni vključenih v nobeno obliko učenja in so tako tudi socialno izključeni in brezposelni. Temeljni cilj nove Agende bo, kako doseči vse tiste odrasle, ki niso vključeni. **Gina Ebner** je poudarila pomen povezovanja članic in vseh socialnih partnerjev v različnih projektih. Skozi le-te je treba pripraviti na podlagi prakse, strokovnih premislekov in rezultatov konkretne predloge načrtovalcem politik. Joyce Black je povedala še, da se bi se morali načrtovalci politik odvrniti od usklajevanja in razvijanja standardov in razvijati strategije na principih. **Ji-Eun Chung** je menila, da tudi OECD že bistveno bolj sistematično razmišlja o razvoju temeljnih kompetenc in mehkih veščin ter povezovanju le teh preko neformalnega učenja v formalno učenje, dvig teh zmožnosti za boljšo zaposljivost.

Torek, 17. junij 2014 –Generalna skupščina EAEA

Generalno skupščino EAEA je odprl predsednik Upravnega odbora EAEA **Per Paludan Hansen**. Zatem pa je predal besedo slavnostnemu govorniku **Antoniu Silvi Mandesu**, direktorju DG EAC Evropske komisije. V svojem nagovoru je Antonio Silva Mendes na kratko predstavil stanje

in izzive na področju izobraževanja odraslih. Poudaril je tri ključna razvojna področja: strokovno osebje, šole (tudi univerze) in izobraževanje odraslih. Pri nadaljnjem razvoju je izpostavil potrebo po aktivnosti v praksi. Podatki kažejo, da je kar 7 milijonov ljudi brez statusa (nevidnih) in kar 26 milijonov brezposelnih brez izobrazbe ali z nizko izobrazbo. Sedaj pripravljajo ustrezne strokovne in strateške podlage za novo Komisijo, ki se že oblikuje in sedaj je priložnost za nov zagon. Podlage pripravljajo na strateških dokumentih: Strategija 2020, Izobraževanje in usposabljanje 2022. Hkrati uporabljajo tudi rezultate raziskave PIAAC, v kateri negotavljajo, da je kar 15% odraslih v starosti med 16 in 64 let vključenih v VŽU. Prav tako je problem IKT pismenost med odraslimi. Zato je potrebno pripraviti vse sistemske podlage za aktivnosti na nacionalni ravni. Nujno je povezovanje na vseh ravneh in med sektorji ter z gospodarstvom in ga prežeti z gibanjem za izobraževanje. Dvigniti je treba kakovost ponudbe in izvajalskih organizacij, zato je pri mobilnosti novost in premik od individualne mobilnosti k mobilnosti organizacij in strokovnega kadra. Precej bolj je izpostavljeno in poudarjeno izobraževanje odraslih na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Sledil je statutarni del skupščine, ki ga je vodil podpredsednik Upravnega odbora Uwe Gartenschleger.

Sledilo je predavanje **dr. Licinia Lime** na temo Izobraževanje odraslih in demokracija. Predstavil je humanistični in holistični pogled na izobraževanje odraslih in skozi zgodovinski pregled osnov in korenin izobraževanja odraslih poudaril temeljno tezo, da izobraževanje odraslih ni le instrument za politiko ali ozadje, ampak je dolgoročni proces za dvig demokracije, kritično mišljenje, demokratično odločanje, socialno kohezijo in aktivno državljanstvo. S tem se dviguje tudi participacija in enakopravnost.

Po kratki razpravi smo nadaljevali uradni del skupščine s predstavitvijo sprememb Akta o ustanovitvi EAEA. Opravljeni so bili le manjši popravki vezani na delo in vodenje organov in poenostavitev postopkov vodenja. Po krajši razpravi smo soglasno potrdili predlagane spremembe.

Uradni program smo zaključili z razpravo v manjših skupinah, ki so razpravljale o ključnih razvojnih področjih v prihodnje. Tako smo razpravljali o članstvu in sodelovanju vodstva EAEA s članicami, o prihodnjih aktivnostih v ERAZMUS+, izobraževanju odraslih kot javnem dobrem, o agendi post 2015. Skupaj z moderatorji smo iskali stališča, priporočila, pobude in predloge za nadaljnje delo in sodelovanje.

Skupščino je zaključil predsednik **Per Paludan Hansen**.

Vse predstavitve in poročila bodo dostopna tudi na spletnih naslovih EAEA (<http://www.eaea.org/en/eaea/eaea-events/general-assembly/2014-brussels-belgium.html>) in (<http://www.eaea.org/en/projects/eaea-coordinated-projects/oed/oed-conference.html>).

Vsa ključna gradiva v papirni obliki so na voljo v knjižnici ACS.

Mag. Andrej Sotošek (andrej.sotosek@acs.si).

PROGRAM »INKLUZIVNO IZVAJANJE IZOBRAŽEVANJA ZA ODRASLE S POSEBNIMI POTREBAMI«

Obvestilo o izpeljavi programa

V praksi se sicer pojavljajo prve ponudbe izobraževalnih programov, ki so namenjeni vedno večji potrebi izvajalcev oz. učiteljev v izobraževanju odraslih, ki se kažejo kot potrebe po znanju, pristopih, vsebinah in vedenju o tem, kakšne metode in prilagoditve potrebujejo udeleženci s posebnimi potrebami, ki se vedno pogosteje vključujejo v redne programe izobraževanja odraslih. Pomanjkanje takih programov je postalo še posebej očitno s širjenjem paradigme

inkluzivnega izobraževanja. Bolje je sicer poskrbljeno za inkluzijo otrok in mladine v redno izobraževanje, manj pa vključevanje odraslih, čeprav so LU že tudi na tem področju naredile prve korake.

V Andragoškem društvu Slovenije smo zato v zadnjih treh letih s skupino strokovnjakov, ki delajo z osebami s posebnimi potrebami, pripravili poseben, vsebinsko celosten izobraževalni program, ki je namenjen izobraževalcem odraslih. Program bo ponudil dodatno znanje izvajalcem oziroma učiteljem, in sicer o izobraževalnih potrebah, metodah, pristopih, vsebinah ipd., ki jih zahteva izobraževanje odraslih udeležencev s posebnimi potrebami.

Program ima predvidenih šest vsebinskih modulov, vsak od njih je namenjen eni od ciljnih skupin udeležencev s posebnimi potrebami, zadnji modul bo namenjen posebnostim pri implementaciji andragoškega ciklusa glede na potrebe in posebnosti udeleženca.

Želimo vas pravočasno obvestiti, da bo predstavitev programa in posameznih vsebinskih modulov predvidoma v četrtek, **9. oktobra 2014** na Andragoškem centru v Ljubljani.

Že sedaj vabimo vse izobraževalne organizacije za izobraževanje odraslih, da pošljete na uvodni program svoje predstavnike na pilotsko izvedbo programa. Za nas, pripravljavce programa, bo namreč zelo dragocena povratna informacija udeležencev o tem, če je vsebina pripravljenega programa in predvidena izvedba tisto, kar izobraževalci in izvajalci potrebujejo, ko se soočajo z inkluzijo odraslih udeležencev s posebnimi potrebami. Prvo izvedbo celotnega programa po posameznih vsebinskih modulih načrtujemo v prihodnjem letu.

S podrobno vsebino programa in potekom pilotske izvedbe vas bomo seznanili po poletnih počitnicah.

Maja Povše, koordinatorica projektne skupine

IZ GLASILA UTŽO

Novice U3 - 4 2014

Dialog državljanov z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport na UTŽO, Ljubljana

V pogovoru je **Ana Krajnc**, predsednica slovenske UTŽO, poudarila štiri točke:

- Slovenska univerza naj bo tudi uradno prepoznana kot nosilna mreža na področju izobraževanja starejših;
- Za njo je 30 let kompleksnega razvoja, njen koncept in ime sta zaščiteni;
- Nujno je nadaljevati z nenehnim izobraževanjem mentorjev v izobraževanju starejših odraslih, če želimo izboljšati kakovost tega področja;
- Nevladne organizacije, ki tudi izvajajo izobraževanje starejših, velja še naprej povezovati v mrežo.

V dialogu sta obe strani iskali možnosti za razvoj.

Kaj je to medgeneracijska praksa?

V Beth Johnson Foundation so jo leta 2010 opredelili takole: Medgeneracijska praksa poveže posameznike, da skupaj opravijo smiselne in za vse udeležene dobre dejavnosti, ki lahko izboljšajo medsebojno razumevanje in medsebojno spoštovanje generacij, prispevajo k izgradnji trdnejših in bolj povezanih skupnosti. Medgeneracijska praksa pritegne prav vse generacije. Temelji na pozitivnih virih, ki jih mladi in stari lahko ponudijo drug drugemu in drugim generacijam okrog njih.

Sodelovanje z mlajšimi generacijami so v 'Znaš, nauči drugega', v medgeneracijskem centru UTŽO Žalec, utemeljili na vsebinah, ki so jih poprej že dodobra razvili v izobraževanju starejših: zdravje, zelišča, likovna umetnost, fotografija, oblikovanje tekstilij. V pripravi je tudi medgeneracijska praksa *Kulturna dediščina naših babic*. Center Znaš, nauči drugega, se povezuje z ustanovami, kjer se zbirajo mlajše generacije, kot so vrtec ali osnovna šola.

(Vir: Andreja Šteiner).

Škatla s kartami in priročnik

Kako se bolje pripraviti na poznejša leta življenja in spodbuditi medgeneracijsko razpravo, so se vprašali avtorji belgijske kampanje z naslovom "Razmislite bolj zgodaj o tem, kaj se bo zgodilo kasneje" (fr. *Pensez plus tôt à plus tard*). Kampanjo je sprožil Sklad kralja Baudouina (angl. King Baudouin Foundation) in je namenjena spreminjanju odnosa do upokojitve. Sklad ponuja *Škatlo z igrami 50+, lotite se svojih načrtov*. Gre za lahkoten način obravnave šestih tem: načrtovanje poklicne poti v poznejših letih življenja, zagotavljanje finančnih virov, skrb za zdravje, razmislek o tem, kako bom živel... V škatli so karte z vprašanji in predlogi odgovorov, ki spodbujajo medgeneracijsko razpravo v družini in drugod. Razen tega je izšla tudi publikacija v francoskem jeziku v pomoč pripravi na poznejša leta življenja. Več na spletni strani: The King Baudouin Foundation.

Slovenska UTŽO je postala ustanovna članica Evropskega združenja DANET

Evropsko združenje DANET Podonavska mreža za Evropo. Mreža za učenje v poznejših letih življenja, družbeno participacijo in medgeneracijski dialog. Tako so poimenovali združenje, ki bo v Podonavju skrbelo za socialni razvoj, pri tem se bo osredotočilo na učenje in izobraževanje starejših.

Novice U3 - 5 2014

Danes je poudarek na kvaliteti razvoja, manj na rasti.

Univerza za tretje življenjsko obdobje trideset let pozneje

Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje je nacionalna nevladna organizacija, v praksi poznana pod imenom Univerza za tretje življenjsko obdobje. V tridesetih letih je bilo pomembnih odločitev nešteto, vse so bile vir učenja: vse od tistih prvih časov, ko je bil upravni odbor društva podrejen posameznikom, do današnjega dne, ko je povezanost upravnega odbora z zaposlenimi velika. Financiranje, za katerega so sprva poskrbeli kar člani upravnega odbora iz lastnih žepov ali je prihajalo zgolj iz enega vira, danes zagotavljajo različni viri. Dejavnost je bila sprva ena, osrednja (izobraževanje starejših odraslih), danes je dejavnosti več, obstajajo strateški načrti, akcijski načrti ipd. Nekoč je bilo pomembno, da se dejavnost postavi, danes je bistvena kvaliteta njenega razvoja. Razvoj je bil sprva posvečen enemu ali dvema profiloma uporabnikov, danes obstaja razvojni načrt za več profilov uporabnikov. Društvo ima zdaj jasno razmejene tri sekcije, katerih dejavnosti se vendarle tesno prepletajo...

(iz članka Alijane Šantelj za revijo Andragoška spoznanja)

Izšla je raziskava Staranje v Sloveniji; o potrebah, možnostih in stališčih nad petdeset let starih prebivalcev Slovenije

Ljubljana, junij 2014

V prostorih SAZU so predstavili novo raziskavo izpod uredniškega peresa prof. dr. Jožeta Ramovša. Kaj lahko nudi branje te monografije? Izvirne informacije o tem, kaj 750.000 prebivalcev Slovenije nad 50 let potrebuje za svoje staranje, kaj sami zmorejo in kaj želijo, pa tudi široko sodobno znanje o staranju in sožitju generacij. Slovenske politike in javno upravo namreč čaka nujna, da se napredno odzovejo na demografske spremembe, da povežejo socialni, zdravstveni, prostorsko-infrastrukturni ter vzgojno-izobraževalni, politični in upravni resor za enovito odločanje in delovanje. »Staranja in sožitje generacij sta namreč prezahtevni nalogi, da bi ju zmoželi reševati le posamezen resor,« preberemo v predstavitvi te pomembne raziskave. (Vir: Tamara Jare).

Zakaj v izobraževanju (starejših) odraslih prednjačijo ženske?

Ljubljana, junij 2014

Staranje prebivalstva vpliva na različne sfere življenja, denimo na medgeneracijsko povezanost in medsebojno emocionalno in instrumentalno pomoč generacij. Integracija starejših v družbo je, kot pravi Rosow (1967), v svojem bistvu družbene narave. Posebna številka znanstvene revije "Research on Ageing" je tako v celoti posvečena vprašanju, v kolikšni meri in kako dobro so starejši integrirani v družbo. (De Jong Gierveld and Hagestad 2006). In kaj je družbena integracija? Stopnja, do katere so naša življenja povezana z drugimi življenji. V veliki meri je pri tem pomembno, če živimo v zakonu. Vpliv zakonskega življenja je drugačen na moške kot na ženske. Moški se za čustveno oporo zanašajo na ženo. Ženske imajo bolj zapletene čustvene potrebe (tako so bile socializirane) in le odnos z možem jim ni dovolj. Potrebujejo širši socialni krog, denimo tistega na UTŽO (Chodorow, 1978).

Pripravil: Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@quest.arnes.si).

ADEES, E-glasilo Andragoškega društva Slovenije

Uredniški odbor: dr. Zoran Jelenc, Borka Kucler, mag. Darja Zorko Mencin (odgovorna urednica)

darja.zorko@gmail.com, mag. Marija Velikonja (urednica), mvelikon@gmail.com

Oblikovanje naslovnice: Irena Hlede